

Centrum Badania Opinii Społecznej

ul. Żurawia 4 skr. pt. 24

00-955 WARSZAWA 15

SEKRETARIAT: 29-35-69; 28-37-04; 28-90-17

Telex: 816-436

ZESPÓŁ REALIZACJI BADAŃ: 40-56-41

Telefax: 29-40-89

BS/23/1/92

STOSUNEK DO PRYWATYZACJI
A
UCZESTNICTWO W NIEJ SPOŁECZEŃSTWA

Komunikat z badań

Warszawa, styczeń 1992 r.

Prywatyzacja jest jednym z głównych procesów przekształceń polityczno-ekonomicznych. Przedmiotem niniejszego opracowania opartego na badaniach CBOS pt.: "Co myślimy o prywatyzacji?" jest akceptacja przez społeczeństwo procesów prywatyzacyjnych, a także zależność pomiędzy opiniami o prywatyzacji a położeniem w strukturze społecznej¹.

Opinia publiczna o prywatyzacji

Badania wykazały, że społeczeństwo w większości akceptuje konieczność przeprowadzenia całkowitej lub częściowej prywatyzacji polskiej gospodarki. Spośród ankietowanych 15% opowiada się za całkowitą prywatyzacją, dwie trzecie respondentów skłonnych jest zaakceptować współistnienie własności prywatnej i państwowej. Natomiast tylko 7% sprzeciwia się temu procesowi.

		CBOS
<i>Ostatnio bardzo dużo mówi się o prywatyzacji. Czy, Pana(i) zdaniem:</i>		
<i>powinno się prywatyzować tylko niektóre działy gospodarki</i>	66%	
<i>powinno się prywatyzować całą gospodarkę</i>	15%	
<i>w ogóle nie powinno się prywatyzować gospodarki</i>	7%	
<i>Nie wiem, trudno powiedzieć</i>	12%	

Stopień akceptacji procesu prywatyzacji jest zróżnicowany w zależności od rodzaju sektora gospodarki (tab. 1). Z przedstawionych ośmiu propozycji najchętniej zgadzano się na pełną prywatyzację małych zakładów przemysłowych (57%). Prywatyzacja hoteli, banków, hurtowni i sklepów nie zyskiwała tak wysokiego poparcia, chociaż ponad połowa respondentów akceptowała istnienie własności prywatnej; natomiast na choćby częściowe urynkowanie szkół, szpitali oraz wielkich zakładów przemysłowych zgadzała się mniej niż połowa ankietowanych osób.

¹ Sondaż przeprowadzono w dniach 2-9 października 1991 r. na 1000-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców kraju. Ponadto w opracowaniu wykorzystano wyniki badań pod hasłem: "Aktualne problemy i wydarzenia" zrealizowane na reprezentatywnych próbach losowych dorosłych mieszkańców kraju w dniach: (18) 12-14 lipca 1991 r. (N=1000); (20) 20-23 września 1991 r. (N=1500); (21) 10-13 października 1991 r. (N=1500).

Tabela 1

w procentach

Podmioty	Preferowana forma własności			
	wyłącznie państwowe	wyłącznie prywatne	zarówno prywatne, jak i państwowe	trudno powiedzieć
Hotele	11	28	56	5
Banki	22	15	58	5
Hurtownie	11	32	52	6
Sklepy	7	35	57	2
Szpitala	60	4	34	2
Szkoły	54	3	41	2
Wielkie przedsiębiorstwa	58	11	26	5
Małe zakłady przemysłowe	7	57	33	3

Wydaje się, że instytucje te w świadomości społecznej zajmują strategiczne miejsce w tej strukturze państwa, która służy sprawowaniu funkcji opiekuńczych wobec obywateli. Rosnąca pauperyzacja społeczeństwa ogranicza możliwości korzystania z prywatnych usług medycznych i nauki w szkołach prywatnych. To oczywiście nie tłumaczy tak mocnej akceptacji wyłącznie państwowych szkół i szpitali oraz niechęci do prywatyzowania tych instytucji. Być może istotne są tutaj rosnące obawy o jakość "usług medycznych i edukacyjnych" wobec prawdopodobnego odpływu kadr do sektora prywatnego, a być może państwo jest w oczach respondentów gwarantem funkcjonowania sfery edukacyjnej i opieki zdrowotnej. Stąd też ludzie raczej nie popierają działań zmierzających do ich sprywatyzowania. Badania przeprowadzone w środowiskach, gdzie dostęp do opieki medycznej i edukacyjnej jest utrudniony - na wsiach i w małych miasteczkach - wskazują na istniejącą niechęć do prywatyzowania szkół i szpitali oraz na ogólną aprobatę wyłącznie państwowej formy własności tych instytucji. Za istnieniem prywatnych szkół i szpitali najczęściej opowiadają się środowiska będące w dobrej kondycji finansowej oraz te, które w najmniejszym stopniu są zagrożone ujemnymi skutkami przeprowadzanych reform. opowiadają się środowiska będące w dobrej kondycji finansowej oraz te, które w najmniejszym stopniu są zagrożone ujemnymi skutkami przeprowadzanych reform.

Podobnie "nieekonomiczne" opinie wypowiadają respondenci na temat prywatyzacji dużych zakładów przemysłowych. Ponad połowa badanych odsuwa na dalszy plan kryteria efektywności ekonomicznej, gwarantowane przez prywatyzację, uważając, że zakłady te powinny pozostać wyłączną domeną państwa.

Wyniki badań wskazują też, że osoby w dużym stopniu uzależnione od opieki państwa, choćby nawet nie związane bezpośrednio z dużymi zakładami przemysłowymi, częściej niż inni uznają, że powinny one być wyłącznie państwowe (np. w grupie emerytów przekonanie takie wyraża 66%, a wśród czynnych zawodowo - 58%).

Można stwierdzić, że społeczeństwo przeważnie akceptuje proces urynkowienia gospodarki (w mniejszym stopniu dotyczy to sklepów), choć uważa też za niezbędne utrzymanie dość rozbudowanego sektora państwowego (do niedawna kojarzonego z nieefektywnym zarządzaniem). Sektor prywatny wciąż nie wzbudza zaufania w polskim społeczeństwie, chętnie widzącym w istotnych punktach systemu gospodarczego stabilizującą rolę państwa. Przykładem mogą być tutaj banki - opinię, że powinny być one wyłącznie państwowe wyraża 22% respondentów (w porównaniu z opiniami o wielkim przemyśle nie jest to dużo), a za całkowitym sprywatyzowaniem opowiada się 15%. Podobnie jak w przypadku wielkich przedsiębiorstw, państwową formę własności popierają te grupy, które najrzadziej korzystają z usług banków.

Za sprywatyzowaniem polskiej gospodarki (w większym lub mniejszym stopniu) opowiedziało się 80% respondentów. Czy oznacza to zatem, że tak wiele osób spodziewa się zyskać na prywatyzacji? Wyniki ankiety tego nie potwierdzają - zestawienie 1.

Zestawienie 1

Zdaniem respondentów najwięcej zyskują na prywatyzacji:

ludzie bogaci	29%
cwaniacy i kombinatorzy	19%
gospodarka kraju	14%
przedstawiciele władzy	9%
była nomenklatura komunistyczna	9%
kapitał zagraniczny	7%
pracownicy prywatyzowanych przedsiębiorstw	5%
przeciętny obywatel	2%

W opinii ogółu na prywatyzacji skorzystają przede wszystkim ludzie bogaci (29%), z którą to grupą może się identyfikować niewielu respondentów. Na drugim miejscu wymieniano cwaniaków i kombinatorów. Obie te grupy wskazuje niemal co druga ankietowana osoba, co może sugerować, że prywatyzacja traktowana jest przez społeczeństwo jako zło konieczne, które wprowadzie ma na celu uzdrowienie gospodarki, przyniesie jednak zyski głównie tym, którzy na to, w oczach ogółu nie zasługują. Być może jest to jeszcze jedno wyjaśnienie omawianej uprzednio niechęci do całkowitej prywatyzacji wielkich przedsiębiorstw, na której skorzystałyby nieliczne grupy, nie zaś budżet państwa czy gospodarka. Przeciętni obywatele nie dostrzegają dla siebie bezpośrednich korzyści wynikających z prywatyzacji. Zaledwie 7% respondentów twierdzi, że na urynkowaniu zyskają większe grupy społeczne (określane jako np. przeciętni obywatele, czy pracownicy prywatyzowanych zakładów). Odmienną opinię wyraża prawie 80% ankietowanych, zdaniem których właśnie duże grupy społeczne (przeciętni obywatele, chłopi, robotnicy, ogólnie ujęta gospodarka kraju) są najbardziej narażone na straty wynikające z prywatyzacji - zestawienie 2.

Zestawienie 2

Zdaniem respondentów najwięcej tracą na prywatyzacji:

przeciętni obywatele	27%
robotnicy	20%
chłopi	20%
gospodarka kraju	12%
była nomenklatura komunistyczna	4%
pracownicy prywatyzowanych zakładów	4%
nikt nie traci	2%
ktoś inny	1%
ludzie bogaci	0%
nie wiem, trudno powiedzieć	7%

W pewnym więc sensie jeszcze raz potwierdzona została teza, że procesy prywatyzacyjne w polskiej gospodarce nie mają w zasadzie społecznego zaplecza (poza nieliczną, aczkolwiek stale rosnącą grupą młodych i średnich przedsiębiorców oraz ludzi z wyższym wykształceniem, o czym będzie mowa później). Poparcie dla prywatyzacji, jako istotnego składnika reform, zmniejsza się, gdyż wyczerpuje swą moc wiara w zbawcze skutki "rynku" i tracą na znaczeniu względy ideologiczne. Potwierdzają to wyniki wcześniejszych badań.

Liczba respondentów oceniających tempo prywatyzacji (będące pewnym wskaźnikiem poparcia dla tego procesu) jako zbyt powolne, wyraźnie maleje (tab. 2).

Tabela 2

w procentach

Ocena tempa prywatyzacji	Wskazania respondentów według terminów badań:			
	VI '90	X '90	I '91	X '91
Zbyt wolne	47	44	38	34
Odpowiednie	30	33	39	28
Zbyt szybkie	13	12	12	33
Trudno powiedzieć	9	10	10	5

Charakterystyczny jest przy tym odnotowany nagły wzrost niechęci do przeprowadzania prywatyzacji w połowie 1991 roku. O ile wcześniej co ósma ankietowana osoba uważała, że prywatyzacja przebiega zbyt szybko, o tyle według badań przeprowadzonych w październiku, osoby te stanowiły już jedną trzecią badanej próby. Przyczyną tego nie są jednak wyraźne zmiany w samym procesie prywatyzacji, lecz raczej wzrost poczucia zagrożenia związany ze znacznym pogłębianiem się recesji oraz nasileniem się masowych zwolnień i zapowiedziami dalszego wzrostu bezrobocia. Reakcją na te procesy mogło być cofnięcie społecznego przyzwolenia na szybką prywatyzację.

Na ujemne skutki prywatyzacji respondenci wskazywali od samego początku. Według badań z października '90 74% ankietowanych zgodziło się z twierdzeniem, że nie uda się przeprowadzić prywatyzacji bez poczucia krzywdy znacznej części społeczeństwa. Sceptycyzm ten jest obecnie głębszy. Coraz bardziej podważany jest sens prywatyzacji jako procesu modernizacyjnego. Za ledwie co trzecia osoba zgadza się z opinią, że urynkwienie służy polskiej gospodarce. Tyle samo respondentów uważa, że przyniesie ono więcej strat niż korzyści lub nawet same straty. Jest to znaczący wynik, jeśli wziąć pod uwagę, że w środkach masowego przekazu nieustannie podkreślana jest teza o ścisłym związku między prywatyzacją a efektywnością gospodarki.

Uczestnictwo w prywatyzacji

O osobistym stosunku respondentów do prywatyzacji świadczy ich konkretna wiedza na temat prywatyzowanych zakładów, a także uczestnictwo w wykupywaniu akcji i motyw tego uczestnictwa.

Ponad dwie trzecie ankietowanych słyszało o sprzedaży akcji prywatyzowanych przedsiębiorstw i tyle samo osób potrafiło wymienić ich nazwy. Nie jest to wiele wobec intensywnych zazwyczaj kampanii reklamowych przeprowadzanych w środkach masowego przekazu. Posiadanie takiej wiedzy nie mówi jeszcze nic o gotowości do uczestnictwa w prywatyzacji akcyjnej, ale brak tej wiedzy u niemal jednej trzeciej respondentów świadczy o tym, że duża część społeczeństwa zupełnie nie widzi dla siebie miejsca w procesie prywatyzacji. Po upływie roku od rozpoczęcia sprzedaży akcji, zaledwie 2% respondentów potwierdziło ich nabycie, a 19% zastanawiało się nad tym, choć nie kupiło ich. Pozostali już na początku wykluczyli się z grona kupujących. Rok wcześniej chęć kupienia akcji wyraziła co czwarta osoba, co dowodzi o znacznym spadku zainteresowania prywatyzacją akcyjną.

Głównym powodem zrezygnowania z zakupu akcji był według respondentów brak pieniędzy. Z pewnością u osób mających średnie i niskie dochody mógł to być znaczący powód, lecz nie u osób z dochodami wyższymi (zestawienie 3).

Zestawienie 3

Najważniejsze powody nabywania akcji (N=671)

brak pieniędzy	73%
brak zaufania do prywatyzowanych przedsiębiorstw	7%
chęć inwestowania pieniędzy w inny sposób	6%
zbyt mało informacji	5%
chęć kupienia czegoś dla siebie lub rodziny zamiast inwestycji	4%
inny powód	2%
sprzedaż była źle zorganizowana	1%
nie wiem, trudno powiedzieć	2%

Wydaje się, że ów spadek gotowości zakupu akcji jest przejawem tego samego zjawiska, które leży u podstaw zmniejszającej się liczby osób pragnących przyspieszenia procesu prywatyzacji: swoistego odczarowania mitu prywatyzacji, jako drogi do wzbogacenia się oraz braku zaufania do niej. Wniosek taki zdają się potwierdzać wymieniane przez ludzi o najwyż-

szych dochodach powody nienabywania akcji. Oprócz braku pieniędzy (61%), czego nie należy traktować zbyt dosłownie, ludzie ci wskazywali na brak zaufania do prywatyzowanych przedsiębiorstw (11%), woleli raczej kupić coś dla siebie czy dla rodziny niż inwestować w akcje (8%), lub nie mieli dostatecznych informacji, by podjąć decyzję (8%). Jeszcze mocniej tendencja ta wystąpiła u ludzi z wyższym wykształceniem. Wraz z przechodzeniem do grupy o niższych dochodach, rosła rola braku pieniędzy przy rezygnacji z zakupu akcji.

Interesujący jest udział "klasy średniej" w prywatyzacji akcyjnej. Przyjmując jako główne kryterium, określające klasę średnią, wysokość dochodów, okaże się, że tak określona klasa średnia wcale nie wyróżnia się aktywnością w wykupywaniu akcji. Nawet osoby o najniższych dochodach w podobnym jak ona stopniu uczestniczyły w prywatyzacji i w nie mniejszym stopniu zastanawiały się nad kupnem akcji. Inaczej rzecz się przedstawia, jeśli zdefiniuje się klasę średnią bardziej funkcjonalnie - jako inteligencję i kadre kierowniczą oraz ludzi z wyższym wykształceniem. Tak określona społeczność charakteryzuje się większą aktywnością w podejmowaniu wyzwania prywatyzacji w porównaniu z pozostałymi grupami społecznymi. Można zatem stwierdzić, iż prywatyzacja ma swoją dość dobrze wyodrębnioną, aczkolwiek nieliczną bazę społeczną.

Prywatyzacja jako fakt polityczny

Prywatyzacja nie jest procesem zachodzącym wyłącznie w sferze ekonomicznej, lecz obejmuje również życie polityczne.

Wyniki badań w pełni potwierdzają istnienie zależności pomiędzy ocenami prywatyzacji a ocenami dotyczącymi sfery polityki. Problem prywatyzacji jest, zdaniem respondentów, mocno związany z programem gospodarczym L. Balcerowicza oraz oceną działalności rządu. Osoby popierające program Balcerowicza częściej też niż pozostali uważają, iż prywatyzacja będzie mieć pozytywny wpływ na gospodarkę kraju (tab.3). Przeciwnego zdania są osoby nie popierające programu Balcerowicza. Tendencja ta ujawnia się też przy porównaniu oceny prywatyzacji i opinii o konieczności kontynuacji lub zmiany obecnego programu gospodarczego, jak również przy zestawieniu opinii dotyczących działalności rządu i prywatyzacji. Respondenci akceptujący działania rządu bardziej są skłonni postrzegać urynkowanie jako proces pozytywny. Inaczej oceniają prywatyzację ci, których zdaniem rząd niezbyt dobrze służy społeczeństwu.

Tabela 3

w procentach

Ocena korzyści i strat przyniesionych gospodarce przez prywatyzację	Stosunek do programu Balcerowicza		
	popierający	nie popierający	brak opinii
Same korzyści lub więcej korzyści niż strat	40	10	19
Tyle samo korzyści, co strat	27	28	26
Same straty lub więcej strat niż korzyści	25	50	29
Trudno powiedzieć	8	12	25

Na podstawie przytoczonych danych można orzec, że prywatyzacja jest postrzegana przede wszystkim jako część działalności rządu, jego programu, a nie jako obiektywny wymóg uaktywnienia polskiej gospodarki. Tak przynajmniej można sądzić na podstawie opinii osób niechętnych rządowi i programowi Balcerowicza. Znajduje to potwierdzenie w równie silnym związku opinii o prywatyzacji i oceny działalności OPZZ (tab.4).

Tabela 4

w procentach

Ocena korzyści i strat przyniesionych gospodarce przez prywatyzację	Stosunek do działalności OPZZ	
	popierający	nie popierający
Same korzyści lub więcej korzyści niż strat	19	25
Tyle samo korzyści, co strat	25	31
Same straty lub więcej strat niż korzyści	46	33
Trudno powiedzieć	10	11

OPZZ postrzegane jest jako instytucja typowo opozycyjna wobec programu Balcerowicza i rządu. Nie przypadkiem zatem sympatii wobec OPZZ towarzyszy przeświadczenie, że prywatyzowanie gospodarki przyniesie więcej strat niż korzyści. Wobec nakładania się linii podziałów politycznych i ocen o prywatyzacji może być ona łatwo uwikłana w grę polityczną. W tym właśnie sensie można mówić o "upolitycznieniu" prywatyzacji.

Prywatyzacja a grupy społeczne

Postawy ludzi wobec procesów prywatyzacyjnych uzależnione są od wielu czynników - od roli jaką mają w nich odegrać, od poziomu wykształcenia, stopnia zamożności itp.².

Wyodrębniona grupa "skrajnych liberałów" (opowiadających się za pełną prywatyzacją polskiej gospodarki - wyłącznie prywatną formą własności we wszystkich wymienionych dziedzinach: handlu, bankowości, hotelarstwie, edukacji, służbie zdrowia, wielkiego i małego przemysłu) jest zbyt nieliczna (niecałe 1,5%), by można było podać wiążącą jej charakterystykę.

Poza wspomnianą grupą w największym stopniu popierają prywatyzację (preferują szerszy zakres prywatyzacji, wykazują większą wiedzę na jej temat i w większym stopniu niż inni są gotowi kupić akcje prywatyzowanych przedsiębiorstw) częściej ludzie z wyższym wykształceniem niż z niższym, częściej bogaci niż biedni, mieszkańcy dużych miast niż małych i wsi, częściej młodszy niż starsi.

1. Zamożność. Prywatyzacja przemysłu polegająca na sprzedaży akcji jest skierowana do ludzi, których stać na zakupienie tychże akcji. Jaki jest stosunek do prywatyzacji osób oceniających swoje warunki materialne jako dobre, w jakim stopniu chcą w niej uczestniczyć?

Na wstępie należy zaznaczyć, że wydzielona w tak ogólny sposób grupa jest dość zróżnicowana w swych opiniach. Ludzie bogatsi częściej niż pozostali akceptują całkowitą prywatyzację polskiej gospodarki, jednocześnie nie zgadzając się na zachowanie status quo obecnych form własnościowych (tab. 5).

Tabela 5

w procentach

Akceptowany zakres prywatyzacji gospodarki	Ocena własnej sytuacji materialnej	
	bardzo zła, zła i raczej zła	raczej dobra, dość dobra i bardzo dobra
Prywatyzować całą gospodarkę	11	22
Prywatyzować część gospodarki	66	66
W ogóle nie prywatyzować	9	3
Trudno powiedzieć	14	9

² Zróżnicowania postaw w zależności od cech społeczno-demograficznych są przedstawione w tabelach aneksu.

Istotny jednak wpływ na ocenę prywatyzacji w tej grupie mają takie czynniki, jak wykształcenie czy miejsce zamieszkania. Opinie mieszkańców wsi uznających się za zamożnych są zbliżone do opinii osób określających swe warunki materialne jako złe, lecz mieszkających w mieście.

W konsekwencji, ludzie oceniający swą sytuację materialną jako dobrą częściej niż inni podkreślają korzyści płynące z prywatyzacji (tab.6).

Tabela 6

w procentach

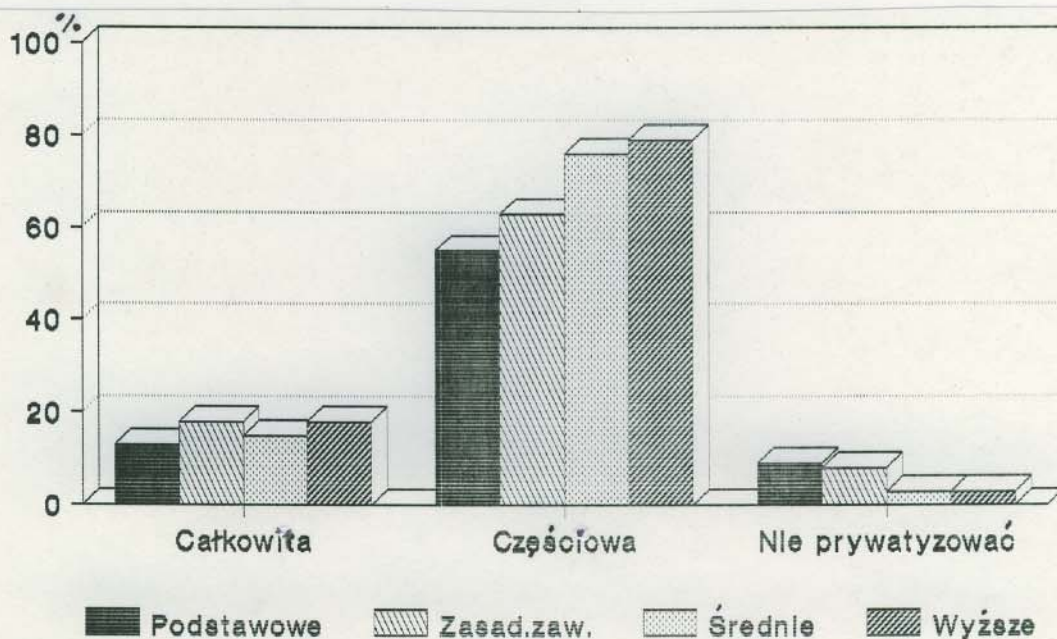
Ocena korzyści i strat przyniesionych gospodarce przez prywatyzację	Ocena własnych warunków materialnych				
	złe i bardzo złe	raczej złe	średnie	raczej dobre	dobre i bardzo dobre
Same korzyści lub więcej korzyści niż strat	20	33	37	46	50
Tyle samo strat, co i korzyści	28	25	26	36	26
Same straty lub więcej strat niż korzyści	40	31	25	12	18
Trudno powiedzieć	12	11	12	6	6

Chętniej też wskazują na konieczność sprywatyzowania takich instytucji, jak: hotele, banki, sklepy, hurtownie, szkoły, szpitale, wielkie i małe przedsiębiorstwa lub przynajmniej na współistnienie własności prywatnej i państwowej. Akceptacji tej towarzyszy również większe niż u innych poparcie dla programu Balcerowicza i działalności rządu. Ludzie ci dysponują też większą wiedzą na temat prywatyzowanych przedsiębiorstw. Stanowi ona zresztą obszar, w którym ani wykształcenie, ani miejsce zamieszkania nie różnicują opinii osób cieszących się dobrą kondycją finansową (kryteria te wpływają na opinie osób o złej sytuacji materialnej). Stąd wniosek, że pomimo różnych ocen prywatyzacji ludzie bardziej majątni charakteryzują się podobnym, dużym zainteresowaniem wobec prywatyzowanych przedsiębiorstw.

Wydaje się, że większe niż u innych zaufanie do prywatyzacji u osób o dobrej kondycji finansowej powinno przyczynić się do większego uczestnictwa w kupowaniu akcji. Zjawisko takie jednak nie występuje.

Ludzie bardziej majątni częściej niż pozostali uważają, że prywatyzacja polskiej gospodarki jest konieczna. W skali makroekonomicznej uznają ten proces za korzystny. Ich własne, niewielkie uczestnictwo w kupowaniu akcji dowodzi jednak, że nie jest to dla nich najlepszy sposób na inwestowanie kapitału. Akceptacja wynika zapewne z braku zagrożenia ujemnymi skutkami prywatyzacji (bezrobociem, koniecznością ograniczenia wydatków). W przeciwnej sytuacji znajdują się ludzie mniej zamożni, dlatego częściej są oni przeciwni prywatyzacji, nawet jeśli ma dotyczyć sfery, z którą nie są bezpośrednio związani. Można na przykład przypuszczać, że osoby o niższych dochodach, rzadziej niż ludzie bogaci korzystają z usług hotelarskich. Wydawać by się mogło, że problem prywatyzacji hoteli jest im obojętny. Wyniki badań wskazują jednak, że wraz ze spadkiem dochodu gospodarstwa domowego, znacząco zmniejsza się aprobatę pełnej prywatyzacji hoteli. Spośród osób o dochodzie 4 mln zł i więcej 39% opowiada się za wyłącznie prywatną formą własności hoteli; u osób o dochodzie 3 do 4 mln. zł uważa tak 35%; u osób o dochodzie 2 do 3 mln. zł - 30%; 1 do 2 mln. zł - 26% i u osób o dochodzie niższym niż 1 mln zł zaledwie 17% preferuje wyłącznie prywatną własność hoteli.

2. Wykształcenie. Jak mogły sugerować przedstawione wcześniej wyniki, wykształcenie jest zmienną w istotny sposób wpływającą na postrzeganie procesów ekonomicznych i opinie o nich. Do niedawna ludzie z wyższym wykształceniem byli głównymi orędownikami przeprowadzenia reform i u rynkowania polskiej gospodarki. Obecna sytuacja kryzysowa skorygowała nieco te poglądy, chociaż nadal utrzymuje się taka zależność, że wraz ze wzrostem wykształcenia rośnie poparcie dla prywatyzacji i działań jej sprzyjających. Ów wzrost poparcia nie oznacza przy tym większego akceptowania całkowitej prywatyzacji gospodarki, lecz raczej akceptację współistnienia sektora prywatnego i państwowego (rys. 1). Towarzyszy temu przeświadczenie o przewadze korzyści, jakie prywatyzacja przyniesie gospodarce. Jedna czwarta osób z wyższym wykształceniem uważa, że u rynkowanie przyniesie same straty lub więcej strat niż korzyści, natomiast jedna trzecia respondentów jest przeciwnego zdania; wśród osób z niższym wykształceniem relacja jest odwrotna, choć występuje tutaj większe zróżnicowanie: tych, którzy uważają, że prywatyzacja przyniesie same korzyści lub więcej korzyści niż strat jest tylko 13%, przeciwną zaś opinię wyraża 42%.

Rys. 1. Zależność akceptowanego zakresu prywatyzacji gospodarki od wykształcenia

Osoby z wyższym wykształceniem, tak jak pozostali, nie mają złudzeń co do sprawiedliwego społecznie podziału korzyści płynących z prywatyzacji. Tylko 18% spośród nich uważa, że prywatyzacja stworzy równe szanse w przejmowaniu zakładów (w pozostałych kategoriach wykształcenia myśli tak jedna trzecia respondentów). Co piąta osoba uważa też, że prywatyzacja zapobiegnie uwłaszczeniu byłej nomenklatury komunistycznej (w pozostałych kategoriach odsetek ten waha się w granicach 30-43 punktów). Jednakże jest to jednocześnie grupa, która najczęściej podkreśla, że z prywatyzacji największą korzyść odniesie gospodarka (niemal co czwarty respondent; wśród osób z wykształceniem podstawowym uważa tak co dziesiąty).

Wiara w prywatyzację pozwala osobom z wyższym wykształceniem patrzeć w przyszłość z większym optymizmem. Znacznie częściej niż inni spodziewają się poprawy sytuacji gospodarczej i politycznej, mimo że diagnoza obecnego stanu gospodarki i warunków życia ludności jest zbliżona we wszystkich grupach niezależnie od poziomu wykształcenia.

W porównaniu z respondentami reprezentującymi inne grupy osoby z wyższym wykształceniem częściej deklarowały chęć zakupu akcji. Rok temu aż 42% tej grupy składało takie deklaracje. Do chwili obecnej zakupiło akcje 5%, a 28% zastanawiało się nad ich kupnem, choć ostatecz-

cznie zrezygnowało. Obecnie chęć przyszłych zakupów wyraża 26%, dalsze zaś 20% jeszcze nie wie, czy się zdecyduje. W porównaniu z pozostałymi kategoriami wykształcenia to bardzo dużo, pamiętając jednak o zeszłorocznych deklaracjach trudno założyć, by wszyscy zrealizowali swoje projekty.

Prywatyzacja a bezrobocie

W opinii ekonomistów urynkowienie ma przyczynić się do zwiększenia wydajności polskiej gospodarki i zahamowania recesji wraz z wynikającym z niej bezrobociem. Ogranicza ono jednak możliwość sprawowania funkcji ochronnych przez państwo. A zatem opinie o prywatyzacji powinny być dość zróżnicowane w zależności od poglądów ankietowanych na temat bezrobocia (tab. 7).

Tabela 7

w procentach

Ocena korzyści i strat przyniesionych gospodarce przez prywatyzację	Opinie o bezrobociu			
	nie wolno dopuścić do bezrobocia	trzeba walczyć z bezrobociem, ale nie za wszelką cenę	należy zgodzić się z bezrobociem	bezrobocie to normalna rzecz w prawidłowej gospodarce
Same korzyści lub więcej korzyści niż strat	10	20	32	43
Tyle samo korzyści, co strat	23	32	31	25
Same straty lub więcej strat niż korzyści	52	36	24	24
Trudno powiedzieć	15	12	13	8

Jak wynika z danych, negatywna ocena bezrobocia wpływa ujemnie na ocenę prywatyzacji.

Spośród zagrożonych bezrobociem 20% uważa, że prywatyzacja przyniesie same korzyści lub więcej korzyści niż strat, 31% - że przyniesie przede wszystkim straty i również 31% - że tyle samo strat, co korzyści. Osób nie zagrożonych bezrobociem rozkład opinii o skutkach prywatyzacji jest dość równomierny.

Na zakończenie jeszcze raz należy podkreślić, że poparcie dla prywatyzacji ma charakter bardziej ideologiczny niż pragmatyczny i wynika

raczej z wiedzy i przekonań, niż z oczekiwanych korzyści. Przykładem tego może być stosunek osób z wyższym wykształceniem, które popierając w dużym stopniu przynajmniej częściowe sprywatyzowanie wielu obszarów sfery ekonomicznej, nie angażują się zbyt w wykupywanie akcji. Charakterystyczne jest też powszechne poczucie "niesprawiedliwości" prywatyzacji. Mimo że jej zasadniczym celem jest wspomaganie procesu urynkowienia, tylko niewielka część respondentów wskazuje na gospodarkę jako na podmiot, który najwięcej skorzysta z prywatyzacji. Silne jest również powiązanie opinii o prywatyzacji z preferencjami politycznymi. Występująca zbieżność może przyczynić się do traktowania problemu prywatyzacji jako przedmiotu sporów politycznych.

ANEKS

Tabela 1. Akceptowany zakres prywatyzacji polskiej gospodarki

(%)

	Cała gospodarka	Niektóre działy	Wcale	Nie wiem	LICZBA OSÓB
Ogółem	15	66	7	12	992
Płeć					
Mężczyzna	17	72	6	6	502
Kobieta	14	60	7	19	490
Wiek					
18-25 lat	28	61	2	9	87
26-34	16	68	7	9	188
35-45	14	68	8	10	309
46-55	12	71	4	13	164
56 i więcej lat	14	60	7	19	242
Wykształcenie					
Podstawowe	13	55	9	23	342
Zasadnicze zawodowe	18	63	8	10	246
Średnie	15	76	3	6	324
Wyższe	18	79	3	1	80
Miejsce zamieszkania					
Wieś	10	64	6	19	371
Miasto	18	67	7	8	618
Wielkość miasta					
miasto do 20 tys.	15	67	6	12	113
od 21 do 100 tys.	18	66	8	8	204
od 101 do 500 tys.	17	68	7	8	184
501 tys i więcej mieszk.	26	65	3	6	117
Region					
Środkowy (Warszawa)	16	61	9	13	179
Północno-Wsch. (Białystok)	16	68	7	9	68
Północny (Gdańsk)	15	69	5	10	97
Południowy (Katowice)	20	63	6	10	171
Południowo-Wsch. (Kraków)	13	64	6	17	153
Środkowo-Wsch. (Lublin)	13	61	4	22	72
Środkowo-Zach. (Poznań)	12	78	5	5	134
Południowo-Zach. (Wrocław)	14	66	7	13	118
Grupa społeczno-zawodowa					
Inteligencja, kadra kier.	28	66	2	4	47
Pozostali prac. umysł.	16	77	2	4	142
Pracownicy handlu i usług	18	76	0	6	34
Robotnicy wykwalifikowani	17	66	11	6	125
Robotnicy niewykwalifik.	16	57	16	12	51
Robotnicy rolni	0	67	11	22	9
Rolnicy	9	70	3	17	88
Właściciele pryw.rzemieśl.	23	74	0	3	31
Wielkość gosp. domow.					
1-2 osoby	15	58	8	18	253
3 osoby	18	68	4	10	193
4 osoby	17	68	8	6	298
5 osób i więcej	11	69	5	15	248
Dochód gosp. domow.					
Poniżej 1 mln	14	53	9	24	203
1-2 mln	15	64	9	12	351
2-3 mln	17	72	4	7	241
3-4 mln	17	76	1	6	102
4 i więcej mln zł	15	73	3	9	92

Ostatnio bardzo dużo mówi się u nas o prywatyzacji. Czy, Pana(i) zdaniem:
 1.powinno się sprywatyzować całą gospodarkę 2.tylko niektóre jej działy 3.czy też ogółem nie powinno się prywatyzować gospodarki 7.nie wiem, trudno powiedzieć

Sondaż CBOS zrealizowany w dniach 3-9 października 1991 roku na ogólnopolskiej próbie losowej dorosłej ludności. (N=992)

Tabela 2. Preferowana forma własności:hotele

(%)

	Tylko państwowe	Tylko prywatne	prywatne i państwowe	Nie wiem	LICZBA OSÓB
Ogółem	11	28	56	5	991
Płeć					
Mężczyzna	8	32	57	3	501
Kobieta	13	23	56	7	490
Wiek					
18-25 lat	13	34	47	6	87
26-34	9	28	61	2	187
35-45	9	33	54	3	309
46-55	13	23	57	7	164
56 i więcej lat	12	20	58	9	242
Wykształcenie					
Podstawowe	17	15	59	9	342
Zasadnicze zawodowe	11	27	57	5	245
Średnie	6	37	54	3	324
Wyższe	4	45	50	1	80
Miejsce zamieszkania					
Wieś	13	18	61	8	370
Miasto	10	33	54	3	618
Wielkość miasta					
miasto do 20 tys.	10	27	61	2	113
od 21 do 100 tys.	8	35	51	6	204
od 101 do 500 tys.	14	37	47	2	184
501 tys i więcej mieszk.	7	29	62	2	117
Region:					
Środkowy (Warszawa)	12	24	57	7	179
Północno-Wsch. (Białystok)	15	25	57	3	68
Północny (Gdańsk)	12	33	52	3	97
Południowy (Katowice)	6	35	52	6	171
Południowo-Wsch. (Kraków)	11	26	59	4	153
Środkowo-Wsch. (Lublin)	11	17	60	13	72
Środkowo-Zach. (Poznań)	12	31	55	1	134
Południowo-Zach. (Wrocław)	10	24	61	5	117
Grupa społeczno-zawodowa					
Inteligencja, kadra kier.	4	51	45	0	47
Pozostali prac. umysł.	4	39	56	1	142
Pracownicy handlu i usług	12	21	62	6	34
Robotnicy wykwalifikowani	13	32	54	2	125
Robotnicy niewykwalifik.	25	24	47	4	51
Robotnicy rolni	0	22	67	11	9
Rolnicy	15	14	67	5	87
Właściciele pryw.rzemieśl.	0	52	45	3	31
Wielkość gosp. domow.					
1-2 osoby	11	25	54	10	253
3 osoby	9	33	56	3	193
4 osoby	11	30	56	3	297
5 osób i więcej	12	24	59	5	248
Dochód gosp. domow.					
Poniżej 1 mln	13	17	61	8	202
1-2 mln	13	26	55	6	351
2-3 mln	10	30	57	3	241
3-4 mln	6	35	54	5	102
4 i więcej mln zł	7	39	52	2	92
A czy, Pana(i) zdaniem, hotele powinny być: 1.tylko państwowe 2.tylko prywatne 3.zarówno prywatne jak i państwowe 7.nie wiem, trudno powiedzieć					

Sondaż CBOS zrealizowany w dniach 3-9 października 1991 roku na ogólnopolskiej próbie losowej dorosłej ludności. (N=992)

Tabela 3. Preferowana forma własności:banki

(%)

	Tylko państwowe	Tylko prywatne	prywatne i państwowe	Nie wiem	LICZBA OSÓB
Ogółem	22	15	58	5	991
Płeć					
Mężczyzna	19	17	60	3	502
Kobieta	26	12	56	7	489
Wiek					
18-25 lat	23	21	53	3	87
26-34	19	13	64	4	188
35-45	17	19	60	3	309
46-55	25	16	55	4	164
56 i więcej lat	29	7	55	9	241
Wykształcenie					
Podstawowe	33	9	51	8	341
Zasadnicze zawodowe	21	19	55	5	246
Średnie	15	19	63	3	324
Wyższe	9	10	80	1	80
Miejsce zamieszkania					
Wieś	30	11	53	6	371
Miasto	18	17	61	4	617
Wielkość miasta					
miasto do 20 tys.	17	11	69	4	113
od 21 do 100 tys.	18	19	58	5	204
od 101 do 500 tys.	20	19	58	3	184
501 tys i więcej mieszk.	15	16	65	4	116
Region					
Środkowy (Warszawa)	20	15	60	6	178
Północno-Wsch. (Białystok)	37	12	49	3	68
Północny (Gdańsk)	21	19	60	1	97
Południowy (Katowice)	17	20	57	6	171
Południowo-Wsch. (Kraków)	24	13	56	7	153
Środkowo-Wsch. (Lublin)	19	14	56	11	72
Środkowo-Zach. (Poznań)	25	15	58	1	134
Południowo-Zach. (Wrocław)	22	8	65	4	118
Grupa społeczno-zawodowa					
Inteligencja, kadra kier.	9	13	77	2	47
Pozostali prac. umysł.	11	22	67	1	142
Pracownicy handlu i usług	15	15	65	6	34
Robotnicy wykwalifikowani	21	17	59	3	125
Robotnicy niewykwalifik.	35	16	47	2	51
Robotnicy rolni	56	11	33	0	9
Rolnicy	28	10	53	8	88
Właściciele pryw.rzemieśl.	6	23	71	0	31
Wielkość gosp. domow.					
1-2 osoby	26	14	52	8	253
3 osoby	19	20	59	3	193
4 osoby	20	15	62	3	298
5 osób i więcej	24	11	60	5	247
Dochód gosp. domow.					
Poniżej 1 mln	31	10	52	8	203
1-2 mln	23	13	58	6	351
2-3 mln	18	24	56	2	241
3-4 mln	18	13	68	2	102
4 i więcej mln zł	15	12	68	4	91

A czy, Pana(i) zdaniem, banki powinny być: 1.tylko państwowe 2.tylko prywatne 3.zarówno prywatne jak i państwowe 7.nie wiem, trudno powiedzieć

Sondaż CBOS zrealizowany w dniach 3-9 października 1991 roku na ogólnopolskiej próbie losowej dorosłej ludności. (N=992)

Tabela 4. Preferowana forma własności: hurtownie

(%)

	Tylko państwowe	Tylko prywatne	prywatne i państwowe	Nie wiem	LICZBA OSÓB
Ogółem	11	32	52	6	992
Płeć					
Mężczyzna	9	36	52	3	502
Kobieta	12	28	51	9	490
Wiek					
18-25 lat	10	43	43	5	87
26-34	11	38	47	3	188
35-45	8	37	51	4	309
46-55	12	30	54	5	164
56 i więcej lat	13	19	57	10	242
Wykształcenie					
Podstawowe	16	20	56	8	342
Zasadnicze zawodowe	9	36	49	7	246
Średnie	8	40	50	2	324
Wyższe	4	41	50	5	80
Miejsce zamieszkania					
Wieś	13	24	56	8	371
Miasto	9	37	50	5	618
Wielkość miasta					
miasto do 20 tys.	14	27	57	2	113
od 21 do 100 tys.	8	37	47	8	204
od 101 do 500 tys.	11	41	43	5	184
501 tys i więcej mieszk.	5	38	56	1	117
Region					
Środkowy (Warszawa)	9	28	57	5	179
Północno-Wsch. (Białystok)	13	24	56	7	68
Północny (Gdańsk)	9	45	42	3	97
Południowy (Katowice)	13	35	45	7	171
Południowo-Wsch. (Kraków)	8	34	54	5	153
Środkowo-Wsch. (Lublin)	11	22	54	13	72
Środkowo-Zach. (Poznań)	11	33	54	2	134
Południowo-Zach. (Wrocław)	11	31	52	7	118
Grupa społeczno-zawodowa					
Inteligencja, kadra kier.	2	55	40	2	47
Pozostali prac. umysł.	4	44	48	4	142
Pracownicy handlu i usług	15	24	59	3	34
Robotnicy wykwalifikowani	12	40	46	2	125
Robotnicy niewykwalifik.	18	37	39	6	51
Robotnicy rolni	0	11	78	11	9
Rolnicy	13	18	65	5	88
Właściciele pryw.rzemieśl.	3	45	52	0	31
Wielkość gosp. domow.					
1-2 osoby	10	28	52	9	253
3 osoby	10	37	48	5	193
4 osoby	11	35	50	4	298
5 osób i więcej	11	29	56	4	248
Dochód gosp. domow.					
Poniżej 1 mln	16	19	56	9	203
1-2 mln	12	32	50	6	351
2-3 mln	8	38	51	2	241
3-4 mln	4	33	59	4	102
4 i więcej mln zł	9	45	41	5	92

A czy, Pana(i) zdaniem, hurtownie powinny być: 1.tylko państwowe 2.tylko prywatne 3.zarówno prywatne jak i państwowe 7.nie wiem, trudno powiedzieć

Sondaż CBOS zrealizowany w dniach 3-9 października 1991 roku na ogólnopolskiej próbie losowej dorosłej ludności. (N=992)

Tabela 5. Preferowana forma własności: sklepy

(%)

	Tylko państwowe	Tylko prywatne	prywatne i państwowe	Nie wiem	LICZBA OSÓB
Ogółem	7	35	57	2	992
Płeć					
Mężczyzna	6	40	53	1	502
Kobieta	7	30	60	3	490
Wiek					
18-25 lat	5	36	56	3	87
26-34	7	39	53	1	188
35-45	6	37	56	1	309
46-55	6	33	59	2	164
56 i więcej lat	8	30	57	5	242
Wykształcenie					
Podstawowe	12	24	61	4	342
Zasadnicze zawodowe	6	35	57	2	246
Średnie	3	41	55	1	324
Wyższe	1	54	45	0	80
Miejsce zamieszkania					
Wieś	9	29	59	3	371
Miasto	6	38	55	1	618
Wielkość miasta					
miasto do 20 tys.	7	35	58	0	113
od 21 do 100 tys.	6	39	52	3	204
od 101 do 500 tys.	7	36	57	1	184
501 tys i więcej mieszk.	3	42	55	1	117
Region					
Środkowy (Warszawa)	6	34	58	2	179
Północno-Wsch. (Białystok)	7	34	59	0	68
Północny (Gdańsk)	3	37	60	0	97
Południowy (Katowice)	8	39	50	4	171
Południowo-Wsch. (Kraków)	8	37	52	3	153
Środkowo-Wsch. (Lublin)	13	15	69	3	72
Środkowo-Zach. (Poznań)	6	34	60	0	134
Południowo-Zach. (Wrocław)	6	38	54	2	118
Grupa społeczno-zawodowa					
Inteligencja, kadra kier.	0	64	36	0	47
Pozostali prac. umysł.	3	42	55	1	142
Pracownicy handlu i usług	0	38	59	3	34
Robotnicy wykwalifikowani	10	33	56	2	125
Robotnicy niewykwalifik.	14	35	49	2	51
Robotnicy rolni	11	22	67	0	9
Rolnicy	9	26	65	0	88
Właściciele pryw.rzemieśl.	0	55	45	0	31
Wielkość gosp. domow.					
1-2 osoby	8	34	54	4	253
3 osoby	6	37	56	1	193
4 osoby	6	37	56	1	298
5 osób i więcej	7	31	59	2	248
Dochód gosp. domow.					
Poniżej 1 mln	12	20	64	4	203
1-2 mln	7	34	57	1	351
2-3 mln	5	41	53	1	241
3-4 mln	1	35	62	2	102
4 i więcej mln zł	3	50	43	3	92

A czy, Pana(i) zdaniem, sklepy powinny być: 1.tylko państwowe 2.tylko prywatne 3.zarówno prywatne jak i państwowe 7.nie wiem, trudno powiedzieć

Sondaż CBOS zrealizowany w dniach 3-9 października 1991 roku na ogólnopolskiej próbie losowej dorosłej ludności. (N=992)

Tabela 6. Preferowana forma własności: szkoły

(%)

	Tylko państwowe	Tylko prywatne	prywatne i państwowe	Nie wiem	LICZBA OSÓB
Ogółem	54	3	41	2	992
Płeć					
Mężczyzna	52	3	43	2	502
Kobieta	56	3	39	3	490
Wiek					
18-25 lat	40	5	51	5	87
26-34	45	4	49	2	188
35-45	56	3	40	1	309
46-55	59	1	38	1	164
56 i więcej lat	60	4	32	4	242
Wykształcenie					
Podstawowe	68	2	26	4	342
Zasadnicze zawodowe	61	4	34	1	246
Średnie	40	4	55	2	324
Wyższe	29	4	68	0	80
Miejsce zamieszkania					
Wieś	72	2	23	3	371
Miasto	43	4	51	2	618
Wielkość miasta					
miasto do 20 tys.	51	2	46	1	113
od 21 do 100 tys.	46	4	46	3	204
od 101 do 500 tys.	46	3	51	1	184
501 tys i więcej mieszk.	27	5	68	0	117
Region:					
Środkowy (Warszawa)	45	4	49	2	179
Północno-Wsch. (Białystok)	65	1	32	1	68
Północny (Gdańsk)	51	3	45	1	97
Południowy (Katowice)	49	5	41	5	171
Południowo-Wsch. (Kraków)	59	3	36	1	153
Środkowo-Wsch. (Lublin)	63	0	33	4	72
Środkowo-Zach. (Poznań)	55	2	43	0	134
Południowo-Zach. (Wrocław)	58	1	38	3	118
Grupa społeczno-zawodowa					
Inteligencja, kadra kier.	28	2	70	0	47
Pozostali prac. umysł.	35	4	61	1	142
Pracownicy handlu i usług	44	0	53	3	34
Robotnicy wykwalifikowani	64	2	33	1	125
Robotnicy niewykwalifik.	65	4	29	2	51
Robotnicy rolni	100	0	0	0	9
Rolnicy	76	0	20	3	88
Właściciele pryw.rzemieśl.	35	6	58	0	31
Wielkość gosp. domow.					
1-2 osoby	54	4	39	4	253
3 osoby	45	4	49	2	193
4 osoby	50	3	45	1	298
5 osób i więcej	66	1	31	2	248
Dochód gosp. domow.					
Poniżej 1 mln	69	1	26	4	203
1-2 mln	57	4	38	1	351
2-3 mln	46	4	48	2	241
3-4 mln	39	2	56	3	102
4 i więcej mln zł	45	3	50	2	92
A czy, Pana(i) zdaniem, szkoły powinny być: 1.tylko państwowe 2.tylko prywatne 3.zarówno prywatne jak i państwowe 7.nie wiem, trudno powiedzieć					

Sondaż CBOS zrealizowany w dniach 3-9 października 1991 roku na ogólnopolskiej próbie losowej dorosłej ludności. (N=992)

Tabela 7. Preferowana forma własności: szpitale

(%)

	Tylko państwowe	Tylko prywatne	prywatne i państwowe	Nie wiem	LICZBA OSÓB
Ogółem	60	4	34	3	992
Płeć					
Mężczyzna	60	4	34	2	502
Kobieta	59	4	33	3	490
Wiek					
18-25 lat	44	8	44	5	87
26-34	53	5	40	2	188
35-45	61	4	34	1	309
46-55	62	3	32	2	164
56 i więcej lat	68	3	25	4	242
Wykształcenie					
Podstawowe	73	2	21	4	342
Zasadnicze zawodowe	66	4	27	2	246
Średnie	48	5	45	1	324
Wyższe	29	8	60	4	80
Miejsce zamieszkania					
Wieś	75	3	19	3	371
Miasto	50	5	43	2	618
Wielkość miasta					
miasto do 20 tys.	57	2	42	0	113
od 21 do 100 tys.	50	6	40	3	204
od 101 do 500 tys.	51	4	42	3	184
501 tys i więcej mieszk.	44	6	49	2	117
Region:					
Środkowy (Warszawa)	54	5	40	2	179
Północno-Wsch. (Białystok)	74	0	25	1	68
Północny (Gdańsk)	56	5	37	2	97
Południowy (Katowice)	54	9	32	5	171
Południowo-Wsch. (Kraków)	61	3	34	2	153
Środkowo-Wsch. (Lublin)	68	1	25	6	72
Środkowo-Zach. (Poznań)	62	3	35	0	134
Południowo-Zach. (Wrocław)	63	2	32	3	118
Grupa społeczno-zawodowa					
Inteligencja, kadra kier.	28	9	64	0	47
Pozostali prac. umysł.	42	4	51	2	142
Pracownicy handlu i usług	44	0	53	3	34
Robotnicy wykwalifikowani	66	2	30	1	125
Robotnicy niewykwalifik.	69	6	24	2	51
Robotnicy rolni	89	0	11	0	9
Rolnicy	84	1	13	2	88
Właściciele pryw.rzemieśl.	42	10	48	0	31
Wielkość gosp. domow.					
1-2 osoby	61	5	30	4	253
3 osoby	53	5	39	2	193
4 osoby	56	4	38	2	298
5 osób i więcej	68	2	28	2	248
Dochód gosp. domow.					
Poniżej 1 mln	71	2	23	3	203
1-2 mln	67	4	27	1	351
2-3 mln	52	5	40	3	241
3-4 mln	41	4	54	1	102
4 i więcej mln zł	45	5	45	5	92

A czy, Pana(i) zdaniem, szpitale powinny być: 1.tylko państwowe 2.tylko prywatne 3.zarówno prywatne jak i państwowe 7.nie wiem, trudno powiedzieć

Sondaż CBOS zrealizowany w dniach 3-9 października 1991 roku na ogólnopolskiej próbie losowej dorosłej ludności. (N=992)

Tabela 8. Preferowana forma własności: wielkie przedsiębiorstwa przemysłowe (%)

	Tylko państwowe	Tylko prywatne	prywatne i państwowe	Nie wiem	LICZBA OSÓB
Ogółem	58	11	26	6	992
Płeć					
Mężczyzna	60	12	25	3	502
Kobieta	55	10	26	8	490
Wiek					
18-25 lat	37	21	38	5	87
26-34	53	15	28	4	188
35-45	58	11	26	5	309
46-55	63	10	24	3	164
56 i więcej lat	65	6	20	9	242
Wykształcenie					
Podstawowe	67	6	20	7	342
Zasadnicze zawodowe	55	15	25	5	246
Średnie	57	13	26	4	324
Wyższe	29	16	50	5	80
Miejsce zamieszkania					
Wieś	68	7	19	6	371
Miasto	52	13	29	5	618
Wielkość miasta					
miasto do 20 tys.	57	11	30	3	113
od 21 do 100 tys.	50	13	26	10	204
od 101 do 500 tys.	53	13	31	3	184
501 tys i więcej mieszk.	47	18	32	3	117
Region					
Środkowy (Warszawa)	53	8	31	7	179
Północno-Wsch. (Białystok)	71	4	22	3	68
Północny (Gdańsk)	55	18	23	5	97
Południowy (Katowice)	50	16	29	5	171
Południowo-Wsch. (Kraków)	61	10	25	5	153
Środkowo-Wsch. (Lublin)	58	10	25	7	72
Środkowo-Zach. (Poznań)	62	10	25	3	134
Południowo-Zach. (Wrocław)	62	10	19	8	118
Grupa społeczno-zawodowa					
Inteligencja, kadra kier.	34	11	53	2	47
Pozostali prac. umysł.	47	17	33	3	142
Pracownicy handlu i usług	44	18	29	9	34
Robotnicy wykwalifikowani	66	9	22	4	125
Robotnicy niewykwalifik.	59	20	20	2	51
Robotnicy rolni	89	0	11	0	9
Rolnicy	82	3	8	7	88
Właściciele pryw.rzemieśl.	48	23	29	0	31
Wielkość gosp. domow.					
1-2 osoby	59	9	22	9	253
3 osoby	51	15	30	5	193
4 osoby	53	11	31	5	298
5 osób i więcej	67	10	21	3	248
Dochód gosp. domow.					
Poniżej 1 mln	64	9	20	7	203
1-2 mln	61	9	23	6	351
2-3 mln	56	14	24	6	241
3-4 mln	45	18	35	2	102
4 i więcej mln zł	46	8	45	2	92
A czy, Pana(i) zdaniem, wielkie przedsiębiorstwa przemysłowe powinny być: 1.tylko państwowe 2.tylko prywatne 3.zarówno prywatne jak i państwowe 7.nie wiem, trudno powiedzieć					

Sondaż CBOS zrealizowany w dniach 3-9 października 1991 roku na ogólnopolskiej próbie losowej dorosłej ludności. (N=992)

Tabela 9. Preferowana forma własności: małe zakłady przemysłowe

(%)

	Tylko państwowe	Tylko prywatne	prywatne i państwowe	Nie wiem	LICZBA OSÓB
Ogółem	7	56	33	3	992
Płeć					
Mężczyzna	4	64	31	1	502
Kobieta	11	49	35	6	490
Wiek					
18-25 lat	8	59	28	6	87
26-34	7	60	32	1	188
35-45	6	62	30	2	309
46-55	10	52	36	2	164
56 i więcej lat	7	49	36	7	242
Wykształcenie					
Podstawowe	13	40	41	6	342
Zasadnicze zawodowe	8	59	29	3	246
Średnie	2	66	29	2	324
Wyższe	1	76	23	0	80
Miejsce zamieszkania					
Wieś	10	47	40	4	371
Miasto	6	62	29	3	618
Wielkość miasta					
miasto do 20 tys.	7	60	29	4	113
od 21 do 100 tys.	6	63	25	5	204
od 101 do 500 tys.	6	61	31	2	184
501 tys i więcej mieszk.	3	64	31	2	117
Region:					
Środkowy (Warszawa)	9	51	37	3	179
Północno-Wsch. (Białystok)	10	59	31	0	68
Północny (Gdańsk)	8	58	32	2	97
Południowy (Katowice)	9	57	30	4	171
Południowo-Wsch. (Kraków)	7	59	31	3	153
Środkowo-Wsch. (Lublin)	6	53	36	6	72
Środkowo-Zach. (Poznań)	3	65	31	1	134
Południowo-Zach. (Wrocław)	7	51	35	8	118
Grupa społeczno-zawodowa					
Inteligencja, kadra kier.	0	83	17	0	47
Pozostali prac. umysł.	2	65	32	1	142
Pracownicy handlu i usług	3	59	32	6	34
Robotnicy wykwalifikowani	7	66	26	1	125
Robotnicy niewykwalifik.	16	61	22	2	51
Robotnicy rolni	11	44	44	0	9
Rolnicy	7	53	36	3	88
Właściciele pryw.rzemieśl.	0	77	23	0	31
Wielkość gosp. domow.					
1-2 osoby	7	50	37	6	253
3 osoby	5	60	32	4	193
4 osoby	7	57	34	2	298
5 osób i więcej	9	60	29	2	248
Dochód gosp. domow.					
Poniżej 1 mln	12	36	43	8	203
1-2 mln	9	55	33	3	351
2-3 mln	4	64	30	2	241
3-4 mln	2	68	29	1	102
4 i więcej mln zł	4	75	18	2	92

A czy, Pana(i) zdaniem, małe zakłady przemysłowe powinny być: 1.tylko państwowe 2.tylko prywatne 3.zarówno prywatne jak i państwowe 7.nie wiem, trudno powiedzieć

Sondaż CBOS zrealizowany w dniach 3-9 października 1991 roku na ogólnopolskiej próbie losowej dorosłej ludności. (N=992)

Tabela 10. Podmioty zyskujące najwięcej na prywatyzacji (1 odpowiedź) (%)

	01	02	04	05	06
Ogółem	14	2	9	5	29
Płeć					
Mężczyzna	16	3	10	4	26
Kobieta	12	1	7	6	32
Wiek					
18-25 lat	30	3	6	5	18
26-34	12	2	6	6	35
35-45	14	2	11	6	30
46-55	12	1	9	6	34
56 i więcej lat	12	3	9	3	24
Wykształcenie					
Podstawowe	11	1	7	4	27
Zasadnicze zawodowe	13	2	11	6	26
Średnie	17	3	8	6	33
Wyższe	23	5	8	4	31
Miejsce zamieszkania					
Wieś	10	1	9	5	30
Miasto	17	3	9	5	29
Wielkość miasta					
miasto do 20 tys.	15	2	8	6	29
od 21 do 100 tys.	17	3	13	4	29
od 101 do 500 tys.	15	2	8	6	27
501 tys i więcej mieszk.	21	3	3	3	31
Region					
Środkowy (Warszawa)	19	4	5	4	27
Północno-Wsch. (Białystok)	7	1	13	4	32
Północny (Gdańsk)	12	1	9	3	34
Południowy (Katowice)	20	4	8	7	24
Południowo-Wsch. (Kraków)	10	3	15	5	28
Środkowo-Wsch. (Lublin)	15	3	17	3	32
Środkowo-Zach. (Poznań)	12	1	5	5	34
Południowo-Zach. (Wrocław)	13	0	3	9	29
Grupa społeczno-zawodowa					
Inteligencja, kadra kier.	24	7	4	2	35
Pozostali prac. umysł.	19	4	5	8	32
Pracownicy handlu i usług	12	0	9	6	21
Robotnicy wykwalifikowani	11	3	14	8	35
Robotnicy niewykwalifik.	12	2	12	6	29
Robotnicy rolni	11	0	0	0	44
Rolnicy	8	0	10	1	28
Właściciele pryw.rzemieśl.	19	3	23	0	26
Wielkość gosp. domow.					
1-2 osoby	16	4	6	4	23
3 osoby	18	2	10	7	26
4 osoby	14	2	10	3	32
5 osób i więcej	9	2	9	6	34
Dochód gosp. domow.					
Poniżej 1 mln	10	2	7	4	28
1-2 mln	13	2	9	6	29
2-3 mln	17	2	8	5	33
3-4 mln	17	3	12	7	27
4 i więcej mln zł	17	5	9	3	27

Kto, Pana(i) zdaniem, najwięcej zyskuje na prywatyzacji (jedna odpowiedź)?
 1.Gospodarka kraju 2.Przeciętny obywatel 3.Chłopi 4.Była nomenklatura komunistyczna
 5.Pracownicy prywatyzowanych zakładów 6.Ludzie bogaci 7.Robotnicy 8.Przedstawiciele
 władzy 9.Cwaniacy i kombinatory 10.Kapitał zagraniczny 11.Ktoś inny (kto?) 12.Nikt
 nie zyskuje 97.Nie wiem, trudno powiedzieć

Sondaż CBOS zrealizowany w dniach 3-9 października 1991 roku na ogólnopolskiej próbie losowej dorosłej ludności. (N=992)

cd. tab. 10

Tabela 10. Podmioty zyskujące najwięcej na prywatyzacji (1 odpowiedź) (%)

	08	09	10	97	LICZBA OSÓB
Ogółem	9	19	7	5	976
Płeć					
Mężczyzna	11	21	8	1	495
Kobieta	8	18	6	9	481
Wiek					
18-25 lat	15	5	13	6	87
26-34	10	18	9	2	187
35-45	9	18	6	3	302
46-55	11	21	4	2	162
56 i więcej lat	6	25	7	11	236
Wykształcenie					
Podstawowe	9	26	6	9	338
Zasadnicze zawodowe	12	19	7	3	241
Średnie	8	15	8	2	320
Wyższe	6	9	8	5	77
Miejsce zamieszkania					
Wieś	10	25	5	5	364
Miasto	9	16	8	5	609
Wielkość miasta					
miasto do 20 tys.	9	15	12	5	110
od 21 do 100 tys.	9	12	5	6	201
od 101 do 500 tys.	8	20	9	5	182
501 tys i więcej mieszk.	10	16	9	3	116
Region					
Środkowy (Warszawa)	11	15	10	5	178
Północno-Wsch. (Białystok)	6	26	7	1	68
Północny (Gdańsk)	8	24	6	2	97
Południowy (Katowice)	7	15	7	10	167
Południowo-Wsch. (Kraków)	11	19	5	4	149
Środkowo-Wsch. (Lublin)	4	15	4	6	71
Środkowo-Zach. (Poznań)	12	25	5	2	130
Południowo-Zach. (Wrocław)	11	20	9	6	116
Grupa społeczno-zawodowa					
Inteligencja, kadra kier.	4	9	13	2	46
Pozostali prac. umysł.	7	12	9	2	139
Pracownicy handlu i usług	6	18	18	9	33
Robotnicy wykwalifikowani	10	15	2	2	123
Robotnicy niewykwalifik.	16	16	4	4	51
Robotnicy rolni	11	22	11	0	9
Rolnicy	7	39	5	2	87
Właściciele pryw.rzemieśl.	10	10	10	0	31
Wielkość gosp. domow.					
1-2 osoby	8	22	7	9	249
3 osoby	10	16	6	6	189
4 osoby	11	15	10	2	292
5 osób i więcej	9	23	5	3	246
Dochód gosp. domow.					
Poniżej 1 mln	10	25	7	9	198
1-2 mln	9	20	6	5	350
2-3 mln	8	18	7	4	236
3-4 mln	9	14	12	0	101
4 i więcej mln zł	15	11	8	5	88
(treść pytania na poprzedniej stronie)					

Sondaż CBOS zrealizowany w dniach 3-9 października 1991 roku na ogólnopolskiej próbie losowej dorosłej ludności. (N=992)

Tabela 12. Podmioty tracące najwięcej na prywatyzacji (1 odpowiedź)

(%)

	01	02	03	04	05
Ogółem	12	28	20	4	4
Płeć					
Mężczyzna	15	26	20	4	5
Kobieta	10	29	19	5	4
Wiek					
18-25 lat	7	32	13	9	5
26-34	11	26	24	3	5
35-45	13	28	19	4	4
46-55	13	29	21	6	4
56 i więcej lat	14	25	19	3	5
Wykształcenie					
Podstawowe	11	22	29	1	6
Zasadnicze zawodowe	10	28	21	5	3
Średnie	15	32	13	6	4
Wyższe	15	33	6	8	5
Miejsce zamieszkania					
Wieś	10	21	38	3	5
Miasto	14	32	9	5	4
Wielkość miasta					
miasto do 20 tys.	12	31	14	4	3
od 21 do 100 tys.	14	35	9	5	3
od 101 do 500 tys.	17	30	7	6	3
501 tys i więcej mieszk.	11	30	7	6	8
Region					
Środkowy (Warszawa)	10	25	20	3	4
Północno-Wsch. (Białystok)	16	15	32	1	7
Północny (Gdańsk)	20	30	19	6	0
Południowy (Katowice)	13	27	12	6	2
Południowo-Wsch. (Kraków)	13	25	28	3	4
Środkowo-Wsch. (Lublin)	11	28	28	6	7
Środkowo-Zach. (Poznań)	8	27	16	7	10
Południowo-Zach. (Wrocław)	12	42	13	3	3
Grupa społeczno-zawodowa					
Inteligencja, kadra kier.	23	26	4	11	4
Pozostali prac. umysł.	13	35	11	5	2
Pracownicy handlu i usług	18	29	3	6	3
Robotnicy wykwalifikowani	10	31	11	6	6
Robotnicy niewykwalifik.	10	24	33	0	2
Robotnicy rolni	11	22	44	0	0
Rolnicy	7	15	56	2	6
Właściciele pryw.rzemieśl.	32	35	13	0	3
Wielkość gosp. domow.					
1-2 osoby	12	28	14	4	5
3 osoby	11	33	16	7	4
4 osoby	15	29	18	4	4
5 osób i więcej	11	21	31	3	4
Dochód gosp. domow.					
Poniżej 1 mln	8	23	33	4	4
1-2 mln	13	27	20	4	4
2-3 mln	13	35	13	2	6
3-4 mln	10	29	13	10	3
4 i więcej mln zł	21	20	12	5	2

A czy mógł(a)by Pan(i) powiedzieć, kto na prywatyzacji najwięcej traci? (jedna odpowiedź) 1.Gospodarka kraju 2.Przeciętny obywatel 3.Chłopi 4.Była nomenklatura komunistyczna 5.Pracownicy prywatyzowanych zakładów 6.Ludzie bogaci 7.Robotnicy 8.Ktoś inny (kto?) 9.Nikt nie traci 97.Nie wiem, trudno powiedzieć

Sondaż CBOS zrealizowany w dniach 3-9 października 1991 roku na ogólnopolskiej próbie losowej dorosłej ludności. (N=992)

cd. tab. 12

Tabela 12. Podmioty tracące najwięcej na prywatyzacji (1 odpowiedź) (%)

	07	08	09	97	LICZBA OSÓB
Ogółem	20	1	2	8	987
Płeć					
Mężczyzna	19	1	3	7	500
Kobieta	22	1	2	9	487
Wiek					
18-25 lat	16	1	2	15	87
26-34	20	1	3	7	188
35-45	24	1	2	5	307
46-55	17	2	2	5	163
56 i więcej lat	20	0	2	12	240
Wykształcenie					
Podstawowe	19	1	2	9	339
Zasadnicze zawodowe	22	2	2	7	245
Średnie	21	1	2	6	323
Wyższe	19	0	4	11	80
Miejsce zamieszkania					
Wieś	15	1	2	6	367
Miasto	23	1	3	9	617
Wielkość miasta					
miasto do 20 tys.	24	3	5	5	113
od 21 do 100 tys.	21	0	2	10	204
od 101 do 500 tys.	24	1	2	10	184
501 tys i więcej mieszk.	25	2	3	9	116
Region					
Środkowy (Warszawa)	25	1	4	8	178
Północno-Wsch. (Białystok)	25	0	0	3	68
Północny (Gdańsk)	21	0	0	5	97
Południowy (Katowice)	19	1	2	17	169
Południowo-Wsch. (Kraków)	17	3	1	6	152
Środkowo-Wsch. (Lublin)	13	0	1	7	72
Środkowo-Zach. (Poznań)	22	2	5	3	134
Południowo-Zach. (Wrocław)	19	1	2	7	117
Grupa społeczno-zawodowa					
Inteligencja, kadra kier.	19	0	2	11	47
Pozostali prac. umysł.	21	1	4	7	141
Pracownicy handlu i usług	32	0	0	9	34
Robotnicy wykwalifikowani	27	1	2	6	124
Robotnicy niewykwalifik.	24	2	4	2	51
Robotnicy rolni	11	11	0	0	9
Rolnicy	8	1	2	3	88
Właściciele pryw.rzemieśl.	10	0	3	3	31
Wielkość gosp. domow.					
1-2 osoby	20	1	2	13	251
3 osoby	14	2	4	10	193
4 osoby	22	1	2	5	298
5 osób i więcej	24	1	1	4	245
Dochód gosp. domow.					
Poniżej 1 mln	15	0	2	8	201
1-2 mln	22	1	2	7	348
2-3 mln	19	2	2	7	241
3-4 mln	25	1	4	6	102
4 i więcej mln zł	23	1	3	13	92

(treść pytania na poprzedniej stronie)

Sondaż CBOS zrealizowany w dniach 3-9 października 1991 roku na ogólnopolskiej próbie losowej dorosłej ludności. (N=992)

Tabela 14. Poinformowanie o publicznej sprzedaży akcji przedsiębiorstw (%)

	Słyszał	Nie słyszał	LICZBA OSÓB
Ogółem	69	31	992
Płeć			
Mężczyzna	75	25	502
Kobieta	63	37	490
Wiek			
18-25 lat	69	31	87
26-34	68	32	188
35-45	74	26	309
46-55	67	33	164
56 i więcej lat	64	36	242
Wykształcenie			
Podstawowe	56	44	342
Zasadnicze zawodowe	63	37	246
Średnie	80	20	324
Wyższe	94	6	80
Miejsce zamieszkania			
Wieś	60	40	371
Miasto	74	26	618
Wielkość miasta			
miasto do 20 tys.	73	27	113
od 21 do 100 tys.	72	28	204
od 101 do 500 tys.	76	24	184
501 tys i więcej mieszk.	75	25	117
Region			
Środkowy (Warszawa)	69	31	179
Północno-Wsch. (Białystok)	68	32	68
Północny (Gdańsk)	69	31	97
Południowy (Katowice)	73	27	171
Południowo-Wsch. (Kraków)	68	32	153
Środkowo-Wsch. (Lublin)	69	31	72
Środkowo-Zach. (Poznań)	69	31	134
Południowo-Zach. (Wrocław)	61	39	118
Grupa społeczno-zawodowa			
Inteligencja, kadra kier.	85	15	47
Pozostali prac. umysł.	83	17	142
Pracownicy handlu i usług	65	35	34
Robotnicy wykwalifikowani	64	36	125
Robotnicy niewykwalifik.	67	33	51
Robotnicy rolni	56	44	9
Rolnicy	68	32	88
Właściciele pryw.rzemieśl.	77	23	31
Wielkość gosp. domow.			
1-2 osoby	65	35	253
3 osoby	74	26	193
4 osoby	70	30	298
5 osób i więcej	66	34	248
Dochód gosp. domow.			
Poniżej 1 mln	56	44	203
1-2 mln	69	31	351
2-3 mln	70	30	241
3-4 mln	77	23	102
4 i więcej mln zł	82	18	92
Czy słyszał(a) Pan(i) coś o prowadzonej w ostatnich miesiącach publicznej sprzedaży akcji prywatyzowanych przedsiębiorstw przemysłowych? 1.Tak 2.Nie			

Sondaż CBOS zrealizowany w dniach 3-9 października 1991 roku na ogólnopolskiej próbie losowej dorosłej ludności. (N=992)

Tabela 27. Zachowania wobec sprzedaży akcji

(%)

	Kupił(a)	Zastanawia ł(a) się	Nie kupił(a)	LICZBA OSÓB
Ogółem	2	19	79	684
Płeć				
Mężczyzna	2	21	77	375
Kobieta	2	17	82	309
Wiek				
18-25 lat	2	23	75	60
26-34	1	22	77	129
35-45	2	23	75	230
46-55	1	16	83	110
56 i więcej lat	4	11	85	154
Wykształcenie				
Podstawowe	0	12	88	190
Zasadnicze zawodowe	0	19	81	159
Średnie	3	22	74	260
Wyższe	5	28	67	75
Miejsce zamieszkania				
Wieś	0	13	87	221
Miasto	3	22	75	460
Wielkość miasta				
miasto do 20 tys.	1	33	66	83
od 21 do 100 tys.	2	27	71	148
od 101 do 500 tys.	4	13	84	141
501 tys i więcej mieszk.	3	19	77	88
Region				
Środkowy (Warszawa)	2	22	76	125
Północno-Wsch. (Białystok)	0	22	78	46
Północny (Gdańsk)	0	19	81	67
Południowy (Katowice)	2	14	84	125
Południowo-Wsch. (Kraków)	3	24	73	105
Środkowo-Wsch. (Lublin)	0	16	84	51
Środkowo-Zach. (Poznań)	3	25	72	93
Południowo-Zach. (Wrocław)	3	10	88	72
Grupa społeczno-zawodowa				
Inteligencja, kadra kier.	5	28	68	40
Pozostali prac. umysł.	4	24	71	119
Pracownicy handlu i usług	4	22	74	23
Robotnicy wykwalifikowani	0	22	78	81
Robotnicy niewykwalifik.	0	24	76	34
Robotnicy rolni	0	40	60	5
Rolnicy	0	19	81	59
Właściciele pryw.rzemieśl.	4	17	79	24
Wielkość gosp. domow.				
1-2 osoby	4	11	85	162
3 osoby	3	24	74	144
4 osoby	0	20	79	212
5 osób i więcej	1	22	78	166
Dochód gosp. domow.				
Poniżej 1 mln	2	20	78	115
1-2 mln	2	14	84	243
2-3 mln	2	23	74	171
3-4 mln	0	23	77	78
4 i więcej mln zł	3	20	77	74
A czy może kupić(a) Pan(i) akcje któregoś z tych prywatyzowanych przedsiębiorstw? 1.Tak, kupił(a) Pan(i) 2.Nie kupił(a), ale zastanawiał(a) się nad ich kupnem 3.Czy też nie kupił(a) Pan(i) i nie zamierzał(a) ich kupować				

Sondaż CBOS zrealizowany w dniach 3-9 października 1991 roku na ogólnopolskiej próbie losowej dorosłej ludności. (N=992)